

Фотограф Юрій Білак: «Катерина Ющенко цінує моє око»

■ Наталя ДМИТРЕНКО

Фотографія, на якій прості бабусі зображені «юзерами» білосніжного ноутбука Apple, знайома багатьом користувачам мережі в Україні. Але не всі знають, що її автор – французький фотограф Юрій Білак і ця світлина лише один із сюжетів його фотовиставки «Українці», яка успішно пройшла цього року в рамках фестивалю «Французька весна». Юрій – француз із українським корінням. Народився у 1961 році вже у Франції, і довгий час «Україна» для нього обмежувалася вузькими рамками діаспори. Можливо, тому його українська має всі фонетичні й граматичні особливості тієї мови, якою тепер розмовляють хіба що в далеких селах Західної України. Сьогодні Юрій – фотограф-профі. Свої обличчя й тіла йому довіряють такі перебірливі особи, як Олег Скрипка та перша леді України. З цього й почнемо нашу розмову

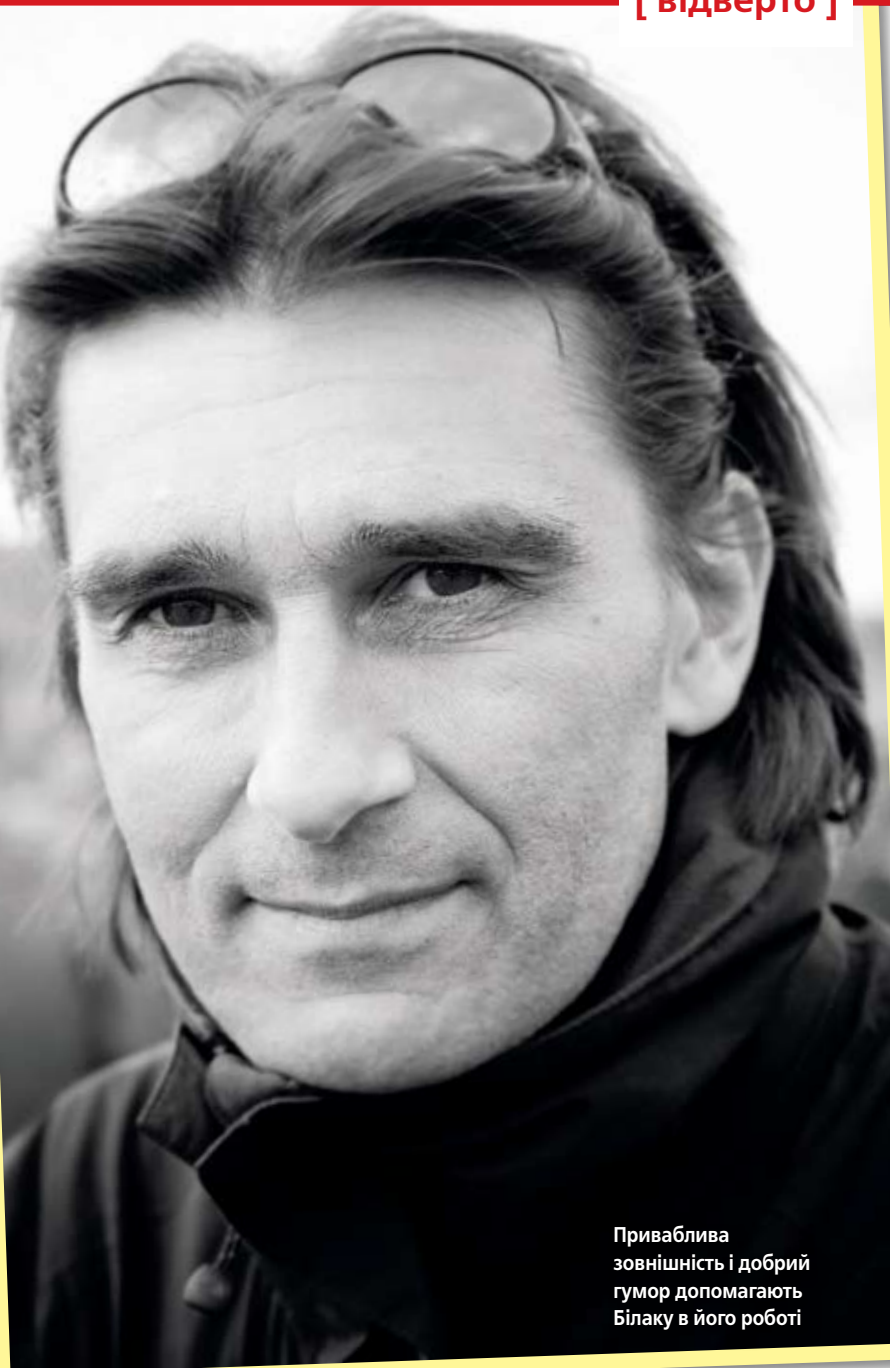
Ви щойно повернулися зі зйомок із Катериною Ющенко. Як мені відомо, вона користується послугами фотографа із Секретаріату Президента. Це ваша перша фотосесія з нею?

Уперше мене представили першій леді України у 2005 році, під час її візиту до Франції. Саме тоді я зробив перший фоторепортаж із нею. Потім Катерина Ющенко відвідала виставку «Українці», і їй дуже сподобалися мої студійні роботи. Чому вона запросила мене? Навпевно, цінує моє око. Чесно кажучи, для мене особлива кожна людина, яку фотографую, – відома вона чи ні. На цих зйомках з пані Катериною ми робили сімейні портрети: вона, Софійка, Христя, Тарасик. До речі, дуже приємні й прості діти. Французькі діти, які виховуються на такому високому соціальному рівні, були б не такими приємними, оскільки не знають рамок.

Ви самі продумували образи для Катерини Михайлівни та дітей чи вже все було вирішено раніше?

Я зробив фотографії як для приватної колекції, так і для ЗМІ. Тобто щоб потім їх могли використовувати як матеріал для мас-медіа. Зйомки відбувалися у президентській резиденції під Києвом. Але до останнього я не знав, де, коли і що вони хотіли. А день перед тим знімав колекцію Президента (у його будинку в Нових Безрадичах. – Ред.). Було дуже цікаво там працюва-

Фотоплібірка з особистого архіву Юрія Білака

Приваблива зовнішність і добрий гумор допомагають Білаку в його роботі

ти, бо це близьке мені народне мистецтво. Мої батьки також колекціонують схожі предмети – гуцульські тарілки, дерево, ікони. Звісно, не в таких масштабах.

Який вигляд має ваше помешкання у Парижі?

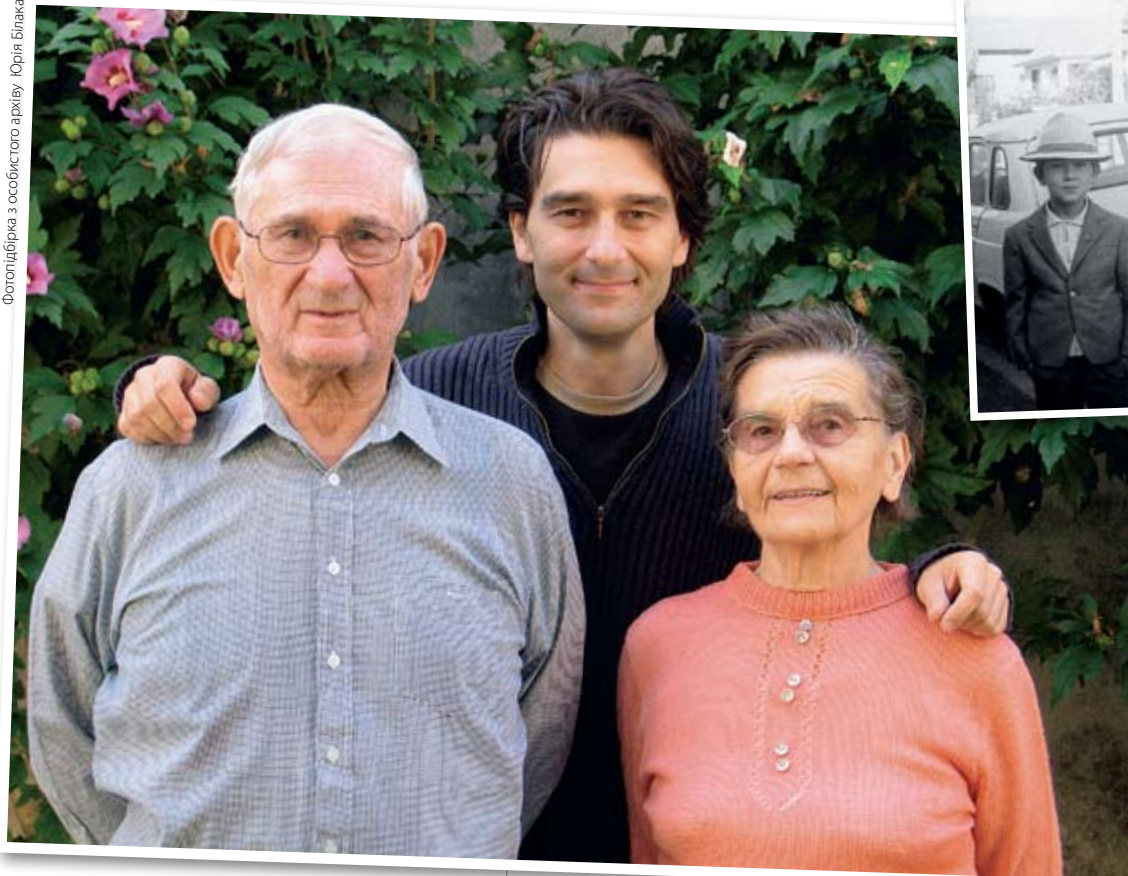
На ремонті. Там зараз чисто білі стіни. Але коли закінчу ремонт, то порозвішую фотографії, прикрашу картинами сучасних українських художників, щоб у хаті відчувалося слов'янське коріння. Але це має бути модерне помешкання.

Ось уже кілька років ви подорожуєте Україною, товаришуєте з селя-

нами, шахтарями, живете з ними, тобто намагаєтеся проникнути у їхнє життя. Звідки таке серйозне зацікавлення Україною? Адаже ви народжені у Франції і формувалися у французькому суспільстві.

Це коріння тягне. Коли ви сієте зерно у землю, одне росте, а інше – ні. І моя українська частина росте. У мене заклали це батьки. Тато казав: «Ходитимеш в українську школу, вчитимеш мову, танці». Спершу це було примусово, бо, як усі діти, я хотів грати у футбол. Але тепер дуже вдячний батькам і гордий мати в собі цю світову культуру.

Розкажіть про своїх батьків. Як вони потрапили до Франції?

Вони з одного села – Багна, біля Вижиці, у Чернівецькій області, – але зустрілися аж у Франції. Коли німці виволокли Україну від совітів, мій батько увійшов до Бойківського куреня. Та згодом стосунки з німцями зіпсувалися, і у Франції, куди українців було вислано, вони відразу перейшли на бік французьких партизанів. Це був 1944 рік. Татові було лише 19. Тоді він втратив ногу. З мамою вони познайомилися завдяки її брату, який служив у тому курені.

(Ми сидимо в ресторані, і з динаміків починають звучати перші акорди пісні «Океану Ельзи»).

О, «Океан Ельзи»! Я їх люблю. Кожного разу в Україні купую собі диски сучасних виконавців. Хочу знати сучасну українську культуру, бо стародавню вже знаю. Вірський, Верьовка, Ніна Матвієнко, Назарій Яремчук – цю музику я використовую у виставах, які ми робимо під час літніх таборів з дітьми українського походження. Вони належать вже до третього покоління українців у Франції, і багато з них навіть не знають української мови. Табір називається «Чорногора» і проходить у будинку, купленому моїми батьками у департаменті Ардеш. Коли я побачив Карпати, то зрозумів, чому вони купили той будинок: навколо гори, смереки, білі гриби.

А чи правда, що коли ви були малим, то не знали французької, хоч і народилися у Франції?

Так, бо вдома говорили лише українською, я більше спілкувався з дітьми з діаспори. І коли пішов у садок, то не розумів французьких дітей. Але я був відкритий до тамтешнього життя. Моя перша дружина, з якою я маю дочку Василину, французька. І друга дружина теж, хоч і болгарського походження. Їй було цікаво мати чоловіка-слов'янина. Вона навіть навчилася кілька слів українською.

І як ваші батьки поставилися до того, що ви обрали не українку?

Їм було важко, але вони змирилися. Українська діаспора у Франції дуже мала, і знайти серед них жінку, яка тобі подобається, було непросто. Вперше я одружився у 1987 році. А до України вперше приїхав у 1983-му – на 10-15 днів. Був у Львові, де вивчав українські танці в ансамблі «Юність». Уявіть, тут я знайшов країну, де говорять українською мовою! Я думав, що мої батьки вигадали її. Так, я чув про Україну, але до того не бачив.

Ви професійно займалися танцями, мали фах режисера-постановника. Коли прийшли до фотографії?

Його батьків поєднує сентиментальна історія: односельчани, які познайомилися у Франції під час Другої світової війни

Народжений у Франції, малий Юрко не знав французької, доки не пішов до школи

З дитинства бачив фотоапарат у руках свого батька. У фотографії я самоук. Мій перший фах – зубний технік. Також певною мірою мистецтво, скульптура (*Сміється*). Але вже з другої зарплати я купив фотоапарат. Тепер маю потужну сучасну апаратуру. Не працюю для глянцевого журналу, але кожного місяця маю три-чотири приватні фотосесії.

Доводилося працювати з відомими французькими?

Працював з актрисою Аріель Домбаль. Дуже запам'яталася робота з П'єром Рішаром, з яким зробив ролик у період Помаранчевої революції. Ми познайомилися під час зйомок короткометражного фільму «Транзит». І коли була революція 2004 року, я звернувся до нього, чи погодився б він підтримати демократію в Україні. То був десятисекундний ролик, де він говорить: «Я, П'єр Рішар, бажаю вам демократичної і вільної України».

Цікаво, який П'єр Рішар у житті? Ми знаємо його з комедій, де він незграбний, кумедний чоловік, який завжди веселить публіку.

Він чисто той самий! У фільмах у нього завжди проблеми. В житті – те ж саме: як щось має впасти – то на нього. Люди не повірили б у його реальні пригоди.

В Україні ви стали відомим після виставки «Українці». Як довго тривала ця експедиція? Скільки вона забрала у вас емоцій?

Цей матеріал я збирав три роки. Спершу просто фотографував: щоб зрозуміти людей. У Космачі ходив разом із селянами на полонину: я майже плакав, коли їв їхню бринзу й сметану. З ними було так приємно, то дуже прості люди. Майже тиждень жив із шахтарями у їхньому домі. А в саму шахту – в Червонограді й Нововолинську – потрапив через заступника міністра промисловості. Я така

Фотографія циклу «Українці» була представлена на фестивалі «Французька весна»

Сюжети я шукаю у мистецтві та історії. Оскільки дуже люблю фламандську школу, але не вмію малювати пензлем, то «малюю світлом». Ставлю його так, щоб не показати всю жіночутаємність: м'який потік, ніби через маленьке вікно, гра контрастів. Також мене дуже захоплювала історія про леді Годіву, дружину середньовічного феодала, яка нагою проїхала містом, щоб захистити своїх підданих від непомірних податків. Цю ідею я реалізував у Львові, у приміщенні театру імені Леся Курбаса, де сто років тому було казино.

Є якась різниця між українськими та французькими моделями?

В Україні легше їх обирати. У Франції є гарні жінки, але в Україні їх багато. Дуже часто я беру непрофесійних моделей – особливо на «ню». Найчастіше це для них перша фотосесія, і я поважаю такий вибір, адже стати перед фотографом вперше, та ще й голо – нелегко.

Ви робите фото багатих українок на замовлення. Еротичні також?

Ні. Я б не сказав, що вони еротичні... Якщо ж, звісно, еротикою вважати образ жінки 1950 років – такий, як, наприклад, у фільмах Хічкока: гарна зачіска, сукня, що тісно облягає тіло й виділяє тонку талію, груди, робиться акцент на ноги.

людина, яка заходить як не через двері, то через комин. Пізніше на мене вийшло французьке посольство: вони готували «Французьку весну» й шукали фотографа. Але треба було доробити той репортаж, і я здійснив додатковий вояж: почав від Ужгорода, через Карпати, Одесу, Миколаїв, Полтавщину до Харкова й Донецька.

Творчість Білака до душі першим особам України

Окрім етнографічної сфери у вас є чудові фото оголених жінок. Фотографії у стилі «ню» зараз досить поширені, й цим нікого не здивуєш. Який ваш підхід до цього жанру?

Дуже хороша робота – спілкуватися з гарними жінками. Як ваша дружина до цього ставиться?

Вона любить мої фотографії. І я також її фотографую. Дружина – актриса і танцівниця, має гострий погляд на мистецтво.

Скільки коштують ваші послуги?

Дві тисячі євро. Це вартість апарата, що має 39 мільйонів пікселів, комп'ютера, також сюди входять послуги візажиста. У результаті замовник отримує десять оброблених фото – як на глянцевиий журнал. Знімки віддруковані на фотопапері «Епсон» – гарантія, що вони не вицвітуть протягом ста років. Також кожне фото має мою печатку, підпис і сертифікат, що це – витвір графічного мистецтва.

У вас траплялися якісь пікантні ситуації під час зйомок?

Що ви маєте на увазі? (Сміється). Я можу відверто сказати, що ніколи не мав пікантних справ із моїми моделями. Ніколи фотосесія не була початком стосунків. Під час зйомок я відключаюся, ставлюся до процесу як митець, думаю, як поставити світло. Навіть коли модель гола – звичайно, я чоловік – але перш за все маю зробити свою роботу.

Зараз працюю над зовсім іншим проектом – хочу зробити фотовиставку для сліпих, у Львові та Києві. Ідея виникла, коли готував виставку «Українці». Агенція, що мене рекламує, знаходиться в будинку, де друкують книги для незрячих. Я хотів запросити сліпих до себе на виставку, але ж... Тоді вирішив, що наступна експозиція буде доступна для сліпих людей. Є така техніка, використана для Лувра в одному з проектів, коли на картинку накладають інформацію: текст шрифтом Брайля і випуклий силует на малюнку. Але ще немає такої адаптації для фото. Треба над цим попрацювати. ▀

ДРУКУЄТЬСЯ ВПЕРШЕ

Юрій Білак спеціально приїжджав до України наприкінці листопада на запрошення Катерини Ющенко, аби пофотографувати її з дітьми. Це знімок, зроблений під час тієї фотосесії й ексклюзивно наданий «Главреду»